

2022-11-10
S2021/07152
S2022/04258 (delvis)

Socialdepartementet

Socialstyrelsen
106 30 Stockholm

Uppdrag att förbereda för förvaltning av investeringsprogrammet Sjukvårdens säkerhet i kris och krig

Regeringens beslut

Regeringen ger Socialstyrelsen i uppdrag att förbereda för att förvalta investeringsprogrammet Sjukvårdens säkerhet i kris och krig (SSIK). Socialstyrelsen ska förbereda för att på ett kostnadseffektivt och ändamålsenligt sätt kunna förvalta SSIK-programmet med syfte att i ett första steg öka driftsäkerheten i sjukhusbyggnader.

Vidare ska Socialstyrelsen inom ramen för uppdraget ta fram ett metodstöd till regionerna. Metodstödet ska ge vägledning till regionerna i deras arbete med analys och kartläggning av den befintliga nivån av driftsäkerhet i sjukhusbyggnader i förhållande till målbilden för sådan driftsäkerhet. Syftet med analyserna är att ge en regional bild över behovet av driftsäkerhetshöjande åtgärder i sjukhusbyggnader. Analyserna bör även användas till att skapa en nationell samlad bild över den befintliga nivån av driftsäkerhet i sjukhusbyggnader och av behovet av förbättringar. Socialstyrelsen ska vägleda och stödja regionerna i deras arbete med analyser och kartläggningar.

Socialstyrelsen ska i genomförandet av uppdraget samverka med Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB), Fortifikationsverket och Försvarmakten och samordna de strukturer och nätverk som myndigheten bedömer är lämpliga för förvaltningen av SSIK-programmet. MSB, Fortifikationsverket och Försvarmakten ska bistå Socialstyrelsen med sina ämnesspecifika kompetenser.

Socialstyrelsen ska skyndsamt förbereda för att hantera och utlysa medel enligt en förordning om statsbidrag och genomföra andra relevanta uppgifter

som har identifierats av myndigheten i förstudien om programmet Sjukvårdens säkerhet i kris och krig (SSIK) (S2021/07152). Myndigheten ska även verka för att SSIK-programmet kopplas till den existerande och framtida försvarspolitiska inriktningen och de planeringsanvisningar för totalförsvaret som råder.

Socialstyrelsen ska senast den 1 mars 2023 lämna en delredovisning av uppdraget till Regeringskansliet (Socialdepartementet) som ska innehålla en beskrivning av metodstödet. Socialstyrelsen ska senast den 1 december 2023 lämna en slutredovisning av uppdraget till Regeringskansliet (Socialdepartementet).

För uppdraget får Socialstyrelsen under 2022 använda 100 000 kronor som ska redovisas mot det under utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg, för budgetåret 2022 uppförda anslaget 1:6 Bidrag till folkhälsa och sjukvård, anslagsposten 9 Civilt försvar – hälso- och sjukvård. Medlen betalas ut engångsvis efter rekvisition till Kammarkollegiet senast den 1 december 2022.

Medel som inte har använts för avsett ändamål ska återbetalas senast den 31 mars 2023 till Kammarkollegiet. Vid samma tidpunkt ska en ekonomisk redovisning av använda medel lämnas till Kammarkollegiet.

Redovisning, rekvisition och återbetalning av medel ska hänvisa till diarienumret för detta beslut.

Ärendet

I propositionen Totalförsvaret 2021–2025 (prop. 2020/21:30) beskrivs ett övergripande mål för totalförsvaret och nya mål för det militära respektive civila försvaret. Det övergripande målet för totalförsvaret ska vara att ha förmåga att försvara Sverige mot väpnat angrepp och värna vår säkerhet, frihet, självständighet och handlingsfrihet. Målet för det civila försvaret är: att värna civilbefolkningen, säkerställa de viktigaste samhällsfunktionerna, upprätthålla en nödvändig försörjning, bidra till det militära försvarets förmåga vid väpnat angrepp eller krig i vår omvärld, upprätthålla samhällets motståndskraft mot externa påtryckningar och bidra till att stärka försvarsviljan, bidra till att stärka samhällets förmåga att förebygga och hantera svåra påfrestningar på samhället i fred, och med tillgängliga resurser

bidra till förmågan att delta i internationella fredsfrämjande och humanitära insatser.

Hälso- och sjukvården är en samhällsviktig funktion med en central roll i det civila försvaret. Det är viktigt att kunna upprätthålla en fungerande sjukvård i fredstida kriser, höjd beredskap och ytterst krig för att minska konsekvenserna för människors liv och hälsa. Beredningsplaneringen behöver omfatta alla delar av hälso- och sjukvården. Planeringen behöver även beakta behovet av motståndskraftiga lokaler, avseende t.ex. säkerhetsskydd och försörjning av bl.a. vatten, avlopp, värme, el och ventilation.

Av vägledningen Den robusta sjukhusbyggnaden – En vägledning för driftsäkra sjukhusbyggnader (MSB 1693 – juli 2021), som har tagits fram av MSB i nära samverkan med Socialstyrelsen och Sveriges Kommuner och Regioner, framgår att sjukhusbyggnader är en del av samhällets infrastruktur, och är beroende av fungerande transporter och logistik för att exempelvis transportera patienter, läkemedel, livsmedel, medicinskt förbrukningsmaterial, tvätt och avfall. Därtill finns ett externt beroende av exempelvis el- och vattenförsörjning. Fungerande it och telefoni är även kritiskt för en effektiv och säker sjukvård, bland annat för att sjukhusbyggnaderna ska vara driftsäkra, för att den medicintekniska utrustningen ska vara tillförlitlig och för att kommunikationen ska fungera. Den tekniska utvecklingen går fort framåt och leder bland annat till nya sjukvårdsmetoder, ökad automatisering av vården och ökad specialisering. Omfattande och längre störningar i samhällets funktionalitet kan därför ge upphov till allvarliga konsekvenser för sjukhusens driftsäkerhet och därmed för hälso- och sjukvårdens förmåga att upprätthålla sin verksamhet. För att kunna se till att vården som bedrivs i byggnaderna kan utföras säkert och effektivt behöver sjukhusen och deras fastighetstekniska system vara driftsäkra.

Utredningen för hälso- och sjukvårdens beredskap (S 2018:09) lämnade i april 2020 delbetänkandet Hälso- och sjukvård i det civila försvaret – underlag till försvarspolitisk inriktning (SOU 2020:23). I delbetänkandet gör utredningen bedömningen att programmet SSIK bör återinföras. För att skapa ytterligare underlag för ett sådant återinförande gav regeringen den 28 oktober 2021 Socialstyrelsen i uppdrag att genomföra en förstudie om hur övertagandet av ansvaret för och återinförandet av programmet SSIK kan ske (S2021/07152).

Socialstyrelsen redovisade förstudien den 1 juni 2022. Av förstudien framgår bland annat att syftet med SSIK ska vara att skapa förutsättningar för en robust sjukvård genom att stödja regioner i deras arbete med att åstadkomma driftsäkra sjukhusfastigheter för att kunna fortsätta bedriva hälso- och sjukvård vid höjd beredskap och ytterst krig.

Regeringen bedömer att en högre nivå av driftsäkerhet i sjukhusbyggnader skapar bättre förutsättningar att upprätthålla hälso- och sjukvårdsverksamheternas funktion och förmåga även under de omständigheter som höjd beredskap och ytterst krig skulle innebära. Regeringen bedömer även att regionerna bör få ett statsbidrag för att vidta driftsäkerhetshöjande åtgärder i sjukhusbyggnader. Regeringens ambition är att statsbidrag ska finnas tillgängligt för regioner under våren 2023. Socialstyrelsen ska därför förbereda för att förvalta SSIK-programmet, vars syfte är att bistå regionerna med vägledning, stöd och statsbidrag för driftsäkerhetshöjande åtgärder i sjukhusbyggnader.

På regeringens vägnar

Acko Ankarberg Johansson

Erika Nilsson

Kopia till

Statsrådsberedningen, SAM

Justitiedepartementet, SSK

Försvarsdepartementet, MFI

Finansdepartementet, BA, ESA, K

Fortifikationsverket

Försvarsmakten

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap

Regionerna

Sveriges Kommuner och Regioner